Драгутин Кнежевић

ТРИФ ТРАФ ТРУФ

ПЕСМЕ ЗА ДЕЦУ

ИЗВОД ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ

... Драгутин Кнежевић је писац са знатним књижевним искуством. Објавио је пет књига поезије и прозе за одрасле, а сада је са збирком песама „Триф, траф, труф" закорачио и на пут стваралаштва за децу. Ако пренебрегнемо неке препознатљиве песничке исказе (на пример, песму „Пролеће") који су у целини књиге занемарљиви, закључићемо да је аутор на пут стваралаштва за децу закорачио чврсто.

Аутор је у овој збирци песама успешно избегао дидактичност која се својим немилим искушењима најлакше намеће баш у стваралаштву намењеном млађем дечјем узрасту. Поступком да се деца обраћају одраслима а не одрасли деци, као у песмама „Реч по реч", „Подари нам", аутор је успоставио стваралачку комуникацију са читаоцима.

Посебну пажњу заслужује циклус о алаткама, тематски још увек недовољно коришћен, па иако у њему има много страних израза, ипак су препознатљиви, а и својеврстан су документ о „стварносном" говору.

Поезија за децу Драгутина Кнежевића одликује се и лириком испреплетеном хумором, као у песмама „Сањиви Перица" и „Чобан Јован и његов ован" које заслужују и да буду разматране приликом избора за антологије поезије за децу. Песме „Испод Кука видех вука" и „Сета на Стрмички начин" садрже и мелодијску позлату саливену на потки народних песама, и данас живих и негованих у Книнској крајини, завичају аутора.

Васка ЈУКИЋ-МАРЈАНОВИЋ, књижевник

ДРАГУТИН КНЕЖЕВИЋ

Т р И ф
Т р А ф
Т р У ф

Песме за децу

Београд
MCMLXXXVIII

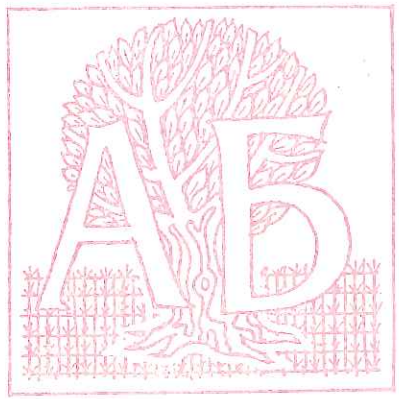
AB

ПЕСМЕ СУ ПТИЦЕ

Моје су песме птице
из рано одбеглог детињства.
Највеселији сам у њиховом јату.
Зато оне имају право да ме буде
и да им опраштам несаницу.

РЕЧ ПО РЕЧ

Шта има болније од ове приче:
Тата, или мама, срдито виче.

Трешти кућа — ко да се руши,
мраче се зоре у мојој души.

Реч по реч у горкој свађи,
као да тонем у трулој лађи.

Ко први скриви — није ми важно,
пошто их обоје волим снажно.

Нећу никакву свађу да чујем,
хоћу топлином срећу да кујем.

ПОДАРИ НАМ

Бути данас, бути сутра —
заповедна прича вреба,
али нама то не треба,
да нас тишти још од јутра.

Подари нам песму, шалу,
шетњу, шуму и вртиће,
реке, мора и мостиће,
мали прекор, већу хвалу.

Још се нечег лепог сети,
што не плаши и не штреца,
јер у страху неће деца
ништа стварно заволети.

Л А С Т И Ш

Јато ведрих девојчица
без икаквог, стварно, вица,
у цветном парку Ниша
играју ластиша:

„Доле листиће,
колена, мале бутиће,
мишке горе, врат" —
играју, не мисле на сат.

„Маказице, попај, цупке" —
на трави гледалаца-дупке.
„Ваздушна, балерина" —
крајеве држе Биљa и Тина.

Уз њихај игре „кокаколице" —
тијани шапат мале Цице:
„Ема, ема, е-са-са,"
ластиш дира с прста два...

Дође „Ото Маријана" —
у колу је хитра Брана.
„Демљанике и прстићи" —
није лако увис ићи.

„Полукоцка, а и коцка" —
босоногу песак боцка,
дошао је још и „наскок,
запетљивка, троугао" —
али ластиш није пао.

Скок у страну — УРА! крик —
Бранкица је победник.

ПАПИРНИ ЗМАЈЕВИ

На ұранку
змај до змаја,
на пропланку
дечја граја.

Ветар веје
снег са брега,
папирна се
личност гега,

па се вине
ұ небеса
снажно кине
и снег стреса.

Око конца
стегне зубе,
да га деца
не изгубе.

ПРОЛЕЋЕ

Дошло нам је пролеће
и донело цвеће,
рој пчелица весело
на цветове слеће.

Обилло је сунашце
путеве и горе,
на све реке и мора
пада мирис зоре.

Све се нежно буди
и небо и људи,
умиљато креће
кроз баште и цвеће...

и одважне ласте
долетеле с југа,
веселе се с ђацима
од луга до луга.

САНДРА И ЗИМА

Обукла је топли џемпер
па се сва шепури
и пркоси по дворишту
и снегу и бури.

Већ два сата поскакује
клиже се по снегу,
руке су јој помодреле
на Снешковом брегу.

Одједном се од те зиме
Сандра сва најежи,
уплаши се, скупи снагу
и поче да бежи.

Бежи Сандра, за њом зима
све до кућног прага,
„Мама, мама, отвори ми,
издала ме снага".

И врата се отворише
на маленој кући.
Увела је мама Сандру —
зими не даући.

РИБАР РАНКО

Бистар поток,
али хладан —
Ранко рибе жељан,

грани сунце,
па га стопли
барем часак један.

Све замишља
како чамчић
низ матицу плови,

али не сме
од хладноће
рибице да лови.

Смисли Ранко,
узе стакло
стави на врх воде.

хоће штапом
и виљушком
рибице да боде.

На клизаву
прескакаљку
стао, само гледи,

ал' рибице
не промичу
ништа му не вреди.

Оклизну се
и у воду
пљусну рибар Ранко,

сав се смокри —
зајаука:
„Јао, мила мајко!

Нека иду
те проклете
безобразне рибе,
оне мене намамише,
како се не стиде!

Када дође
топло лето
све ћу да их средим,

видеће
те водењаче
колико ја вредим!"

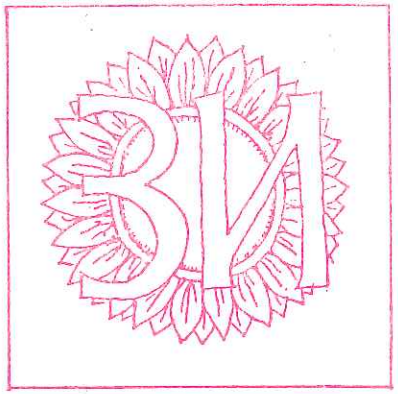

БУЂЕЊЕ САЊЕ

„Дигни се Сања,
већ седам има!"
Сања се окреће
и главом клима...
Диже се мало
па спусти руке,
опет се зиду
окрене ћутке.
А тата опет:
„Седам и пет,
хајде кћери,
чека те свет!"
„Пусти ме, молим те
још само мало,
што ти је за пет
минута стало?"
А када дође
седам и девет
тата дође
опет пред кревет.

А Сања спава,
спава ли спава,
и ни за шта је
не боли глава.
Ал' тата викну:
„Устај, Сања!
Доста је било
излежавања!
Ако ћеш спавати
тако до девет
однећу у школу
и тебе и кревет!"

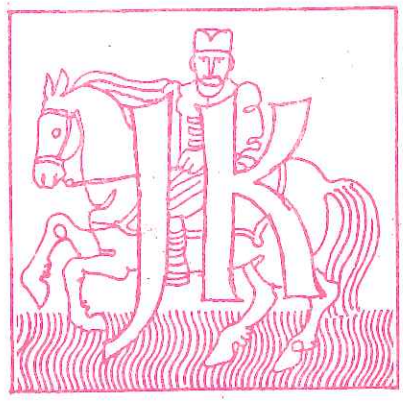

КАД ЈЕ САНДРА ПОШЛА У ШКОЛУ

Мама је пита:
Шта је кћери?
Што ти око
чудно трепери?

Нећу у школу!
Пусти ме мама —
хоћу код куће
да учим сама.

Окренем кључ,
затворим врата
и све ћу учити
из књига брата.

Он је учитељ!
Мени је реко.
Ја ћу те учити
сестрице, секо.

А и ђачка торба
много је тешка,
Сандра се мршти —
мама се смешка.

САЊИВИ ПЕРИЦА

Задремао Перица на школском часу,
причињавају му се коњи у касу.

Учитељ ближе Перици ступи,
буквaром снажно по клупи лупи.

Прену се Перица и збуњен скочи,
са обе руке протрља очи.

Гледа право учи у брке:
„Зар су већ прошле коњске трке?"

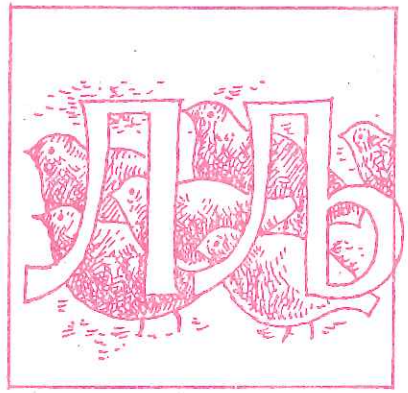

СТОП

Данас око осам сати
преко пута старе школе,
не хте један такси стати
на „стоп" — знака ђака Коле.

Заборавни ђак је хтео
да се врати до свог стана
и док није час почео
да донесе „Петра Пана".

Аутобус пун путника
јурио је истим смером,
на „стоп" — знака ученика
нагло стаде са намером.

Радосни су сви путници
што је возач добре ћуди.
Он размишља, на станици:
„И ђаци су радни људи".

ЧЕКИЋ

Каква ли је снажна сила
у чекићу дугог штила.

Што са њиме кујеш снажно
сједињује он одважно.

Кад му тело жариш стално
може бити то фатално.

А кад дође још у сан —
тек је онда опасан.

Претвори те свег у зној
ко да с ватром бијеш бој.

ТЕСТЕРА

Одјекује шума сва
када пева тестера.

Кад јој мајстор оштри зуб
она гуче ко голуб.

Кад јој зубе размакне,
много љута постане.

Кад јој лист подмаже,
паду стабла помаже.

Да би прсти били живи
она не сме да се криви.

И не сме се притискати,
јер ћеш од ње оплакати.

Не вуци је нагло „к себи"
да без носа ост'о не би.

БУШИЛИЦА

На столици резбареној
чича Јанко седи,
смишља која бушилица
понајбоље вреди.

„Вертикална" са вретеном
или „хоризонтна",
с једном главом или више,
ил' са више плотна.

Да ли „стубна" са постољем
или „радијална",
чији ли је стуб најбољи —
мисао му стална...

И прикупи Јанко новце,
оде у дућан,
купи ону „вертикалну",
па с њом оде ван.

Успут гледа сва вретена
с већим бројем рупа,
и разгледа све бургије,
није л' која тупа.

Т У Р П И Ј А

Груб је Столе материјал
обради га боље,
турпијај му још два сата
то брегасто поље.

И очисти са бензином
тело по средини,
ако желиш да тај предмет
буде сасвим фини.

Вуци њоме равномерно
и чврсто је држи,
не притискај целом снагом
биће ш тако бржи.

На ручицу стави дршку
њене величине,
тако вешто ухваћена
неће да те брине.

Предмет који углачаваш
стегни Столе јако
и са обе вредне руке
турпијај полако.

МАКАЗЕ

Тајновитост свих маказа
добро позна мајстор Лаза.

Мајстор Лаза знаде рећи
како треба с њима сећи.

Све зависи од предмета
да не буде дупла штета.

Слушах једном када рече:
„Мањи отвор боље сече.

Прсте треба посавити
и маказе отворити

до степена петнаестог,
а највише двадесетог.

Кад притисне друга рука,
онда првој буде мука.

Једном руком предмет сеци —
то правило сваком реци.

Кад су оштра оба крила,
лим се сече као свила".

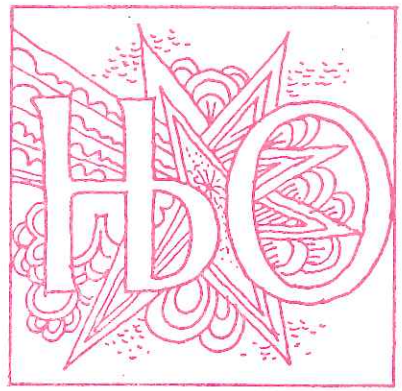

УМОРНА КОСА

Косачица на ливади
коси траву меку,
одјекују сви пропланци
уз шуму и реку.

Косач косу оставио
под стрехом на рог —
уморна је, нек одмара
за понеки глог.

Назубљена, остарела
и нема јој лека.
Сад је мења косачица
много бржа ћерка.

ВАТРА У ГАЈУ

Распаљена ватра гори,
до небеса лиже.
Ватрогасна кола стигла,
што су могла ближе.

Ватрогасци уоколо
шмркове развили.
По гранама храстовине
воду су излили...

Уплашени Зоран гледа
у правцу буктиње
и замишља да на ватру
проспе море сиње.

Кад би мог'о, на ватру би
свратио све реке,
да још живи гај големи
од храста и смреке.

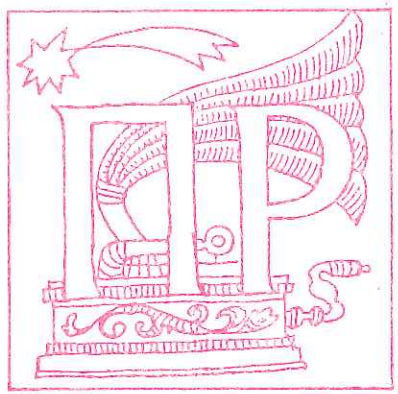

КОТРЉАЊЕ НА ЖИРУ

Испод једног големог храста
бака и дека тражили мир,
по подне око четири сата
ћебе прострли на храстов жир.

Жир се расуо испод страна,
пао на траву и мирно лежи,
лакша је сада храсту грана
ал' он од храста неће да бежи.

Прилегну бака и до ње дека
да одморе кости старе,
под биљцем овчијг руна мека
жир се котрља до кошаре.

Бака и дека као на броду
путују весело низ стрмине,
чуде се ко им ремети згоду
без дашка ветра или плиме.

ИСПОД КУКА ВИДЕХ ВУКА

Све од грма па до грма
младица се свака дрма.
Брсте козе све по реду
и уз Драге и уз Греду.
Дугоноге „госпоице"
дојездише до Њивице.
Ја их чувах све до Кука
и ту спазих гладног вука
како зверски к њима крочи,
гледа једној мрке очи.
Од црвених о'чју вука
снађе једну страшна мука.
Као да је нешто секне,
успава се, ни да мекне.
Само левим увом стригне,
десним оком мало жмигне.
Ја каменом — ко из стреле,
груну вука по сред ћеле.
Тад прискочи баба Рајка
и на вука поче хајка.
Вук искези зле вилице
и побеже из Њивице.

ЧОБАН ЈОВАН И ЊЕГОВ ОВАН

Прикуњао чобан Јован,
то спазио мрки ован.

Ован не зна шта се збива,
мисли да га изазива.

Јован куња и не сања
шта ће бити због тог стања...

Ован гордо главу диже
и приступи Јови ближе,

раскорачи, назад крочи,
потом нагло напред скочи.

Јурну преко густе траве
кресну Јову по сред главе.

Крај је био неминован:
Паде Јован — паде ован,

јер ни Јован косе плаве,
није био меке главе!

ОТОК НА ПОТОКУ

Тече један бистар поток
у Стрмици поред Книна,
загрлио мали оток
пун купина и малина.

Тај поток се Мрачај зове.
Брзац јесте, ал' се смири
испод Куле Матосове,
своју душу он рашири.

На оточић слећу птице:
Кос и жуна, врабац, ласте,
понајвише грабљивице
гнездо граде, пленом сласте...

Када лето жарко дође
ту купача много има
и понека срна прође,
хитајући пред ловцима.

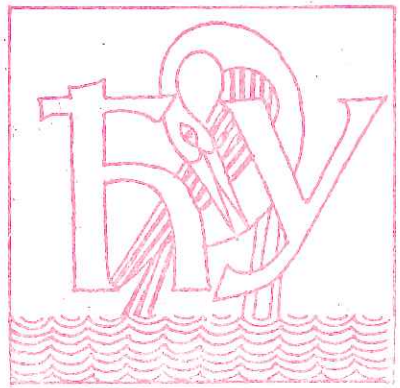

ЊАКАЊЕ

Људина је Душан Дељa
воли јести много зеља,
сувог меса и салате —
ако треба и на рате.

Безброј шала смишља Дељa
све због игре и весеља.
Смисли једном страшно чудо
да се народ смеје лудо:

Ко овцу испече магаре
и позове младе и старе
да стигну трком у баре
код Јандрине колибе Шаре...

Дођоше бркати људи,
Баја се смеје и чуди:
„Ајде, Дељa, право реци
у којој „ОВО" плива реци?"

Дељa се „криви" у смешку
и неће да призна грешку.
„Нема реке у којој плови,
или земље по којој рови!"

„Па, шта је онда,
кумим те богом.
Ово не видех,
куд крочих ногом?"

„То је вочић, вочићу један,
додуше није као ти вредан.
У сваком случају није лош,
теби га не дам за златни грош".

А потом усу букару вина
и наздрави гостима свима:
„Живели гости мили моји —
пијте колико жели који!"

Гости попише буре вина
и наста чудна отимачина.
Први Баја прије месу.
Дељa вели: „Одреши кесу!"

„Ево, брате, хиљада сто,
само реци — о'кле је во".
„Голубићко теле, не буди луд" —
убеди Бају да нема куд..

Када се испече чудно бравче
свако доби по једно парче —
поче гозба, као на слави,
уз месо и вино, само се здрави.

Дељa сакупи много пара
од веселих вајних другара.
Они ћачу, небо се стреса —
од шашавог вина и магарећег меса.

СЕТА НА СТРМИЧКИ САЈАМ

Сеоце стрмо
са свих страна —
пуно је орлова,
ал' више врана...

Кад сајам дође
све се лепрша
и редом гизди
у срцу крша.

Дођу делије
Босне и Лике
и јужно од Книна
из плодне Врлике.

Почеће најпре
бацање камена
јунака Крајине —
чврстог рамена.

Док народ
горде јунаке гледа
пуне се чаше —
ред до реда.

Сипа се лоза
и вино точи
и хлеб се слатко
у мочи — мочи.

А онда почне
песма стара,
звоне планине,
небо се пара.

Певају момци
и девојке редом
код Сооклске куће
под сводском гредом.

Први Плавањци
груну своју,
колико је пало
јунака у бојУ.

Потом Голубић
из грла белог —
дошло их много
из света целог.

Онда ће Грахово
своју да рукне
као да других
стотину хукне...

И тако редом
као из приче
ходе уз Читлук
и сви се диче.

Све се њише
од песме лола
и звоник цикне
стрмичког дола.

Снажно у рог
дуне Тртак
и почну кола
плести у свртак.

Гламочко, Бикац,
Врбничко коло,
дрмају — тресу
сложно и соло.

Кипти свима
зној са чела,
топи се пртена
кошуља бела.

Звоно весело
о хриди бије
чује се све до
славне Баније.

Одједном коло
нагло стаде,
народ се брзо
у купњу даде.

Слаткиши, пиво...
и друга храна
теку ко река
тиха Корана.

Јагњећа чорба
слатко се срка
има је више
но воде Крка.

Има на избор
овчијег руна,
ко да га нанела
плаветна Уна...

Момци гледају
косе и вјеђе
веселих и витих
цура с Тромеђе.

Као из сна
дипле се чују
и старе људе
разгаљују.

Кад јекну гусле,
те свете нити
старци почињу
сузе лити.

Велики звоник
поново цикне
као из земље
тарабан — коло никне.

Оре се песме
и кола брује
сајмени дан се
све јаче кује.

Далапа дира
коло моравац
цуре и момци
хватају правац.

Сикће и преде
хор тамбурица
у вреви лебди
кићана Стрмица...

Све се спомене
сајменог дана,
почев од старог
Кулина Бана.

На сваком кораку
пуца весеље.
То једном годишње
од силне жеље

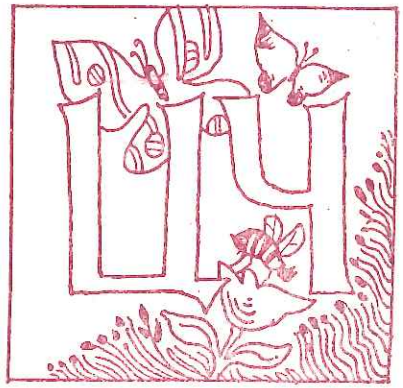

КАТАЛОГИЗАЦИЈА У ПУБЛИКАЦИЈИ (CIP)

886.1/.2 (02.053.2) — 1

КНЕЖЕВИЋ, Драгутин

Триф, траф, труф: песме за децу / Драгутин Кнежевић. — Мало Црниће: Графостиг-Пословница, Београд, 1988 — 72 стр.; 22 см — (Едиција Савремена поезија)

ISBN 86-81375-01-6

Обрађено у Народној библиотеци Србије, Београд

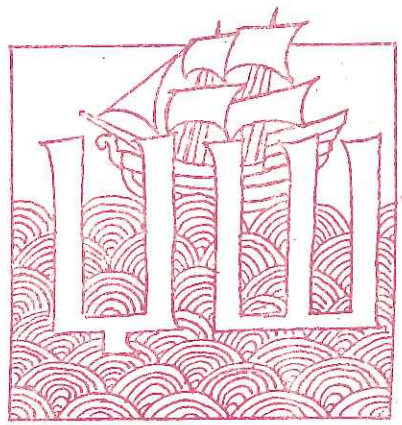

САДРЖАЈ

Страна

Песме су птице — — — — — — — — — — 5
Реч по реч — — — — — — — — — — 6
Подари нам — — — — — — — — — — 9
Ластиш — — — — — — — — — — — 10
Папирни змајеви — — — — — — — — — 12
Пролеће — — — — — — — — — — — 15
Сандра и зима — — — — — — — — — 16
Рибар Ранко — — — — — — — — — — 19
Буђење Сање — — — — — — — — — — 23
Кад је Сандра пошла у школу — — — — — — 27
Сањиви Перица — — — — — — — — — 28
Стоп — — — — — — — — — — — — 31
Чекић — — — — — — — — — — — — 32
Тестера — — — — — — — — — — — 33
Бушилица — — — — — — — — — — — 34
Турпија — — — — — — — — — — — 37
Маказе — — — — — — — — — — — 38
Уморна коса — — — — — — — — — — 41
Ватра у гају — — — — — — — — — — 42
Котрљање на жиру — — — — — — — — 45
Испод кука видех вука — — — — — — — 46
Чобан Јован и његов ован — — — — — — — 49
Оток на потоку — — — — — — — — — 50
Њакање — — — — — — — — — — — 53
Сета на стрмички сајам — — — — — — — 59

Едиција: Савремена поезија

Издавач:
Новинско-издавачка радна организација
„ГРАФОСТИГ", Мало Црниће
Пословница БЕОГРАД, Генерал Жданова 28/III

Директор и главни и одговорни уредник:
ЗОРАН БЛАГОЈЕВИЋ

Рецензент:
Васка ЈУКИЋ — МАРЈАНОВИЋ, књижевник

Секретар редакције:
Радомир Марјановић

Лектор и коректор:
Татјана Живановић

Ликовна опрема:
Зоран Благојевић

Тираж: 2000 примерака

Штампа: „Слобода" — Вршац

Драгутин Кнежевић потиче из Книнске крајине.

Рођен је у Стрмици на тромеђи Лике, Босне и Далмације, 13. јула 1940. године.

Члан је Удружења књижевника Србије.

Пише поезију и прозу.

Учествовао је на многим југословенским и другим књижевним манифестацијама.

Његове песме емитовали су Радио-Београд, Радио-Сарајево, Радио-Нови Сад, Радио-Крушевац, Радио-Книн и многи други.

До сада је објавио пет књига поезије: „Свете нити", „Ватре тромеђе", „Неухватљиво време", „Буђење", „На дугом путу". Ово је његова шеста збирка.

Из савремене прозе објавио је роман „Оде земља Стефанова" 1987. године.

Живи и ствара у Београду.